

HELMI VAN STRATUM-VAN BEECK

Geluk is vrijheid van denken en doen

In gesprek met Miep de Wit-Mulder

Het is zo'n stille herfstmiddag die uitnodigt tot reflecteren. We zitten tegenover elkaar aan een raam dat uitkijkt op de tuin met kale struiken en veel dor blad waartussen de merels naar wormen zoeken. De lucht is hoog en helder, zoals hij dicht bij zee dikwijls is. Miep de Wit-Mulder (74) is bereid om antwoord te geven op enkele vragen over haar persoonlijk levensgeluk.

Zij groeide op in Utrecht en deed gymnasium ß op het Bonifatiuscollege, een van de eerste gemengde katholieke middelbare scholen in Nederland. Daarna studeerde ze aan de RUU medicijnen tot het doctoraal examen. In 1953 trouwde ze met Jo de Wit, arts/gynaecoloog. Zij kregen samen vier kinderen.

Miep de Wit-Mulder is een Dispuutlid van het eerste uur. Bij de oprichting van het Katholiek Vrouwendispuut wierven Netty de Vink en Wally van Lanschot belangstellende leden onder de meisjesstudenten van de katholieke studentenvereniging C.S. Veritas in Utrecht. Dezen konden tegen een geringe contributie lid worden en de jaarlijkse studiedagen van het Dispuut bijwonen. In 1964 werd Miep de Wit lid van Kring Rotterdam.

Prof. Ruut Veenhoven hanteert bij zijn geluksonderzoek de volgende definitie: 'Geluk/levenstevredenheid is de mate waarin mensen, over het geheel genomen, tevreden zijn met hun leven-als-geheel'. Als jij zo terugkijkt op je leven, ben je dan tevreden, gelukkig?

“Ja, ik ben een tevreden mens. Ik vind dat ik een goed leven gehad heb en nog heb. 'n Goed leven, dat betekent

voor mij dat je gezond bent en geen grote persoonlijke rampen meemaakt. Maar ook: dat de mensen om je heen jouw eigenheid, jouw unieke persoon erkennen en met respect behandelen. In zo'n omgeving ben ik opgegroeid en heb ik ook later altijd geleefd.

Ik was de oudste thuis en ging van nature mijn eigen gang, denk ik. En dat werd ook geaccepteerd, van jongs af. Ik heb altijd een soort gevoel van geluk gehad, omdat ik voldoende vrijheid van denken en doen had in mijn leven. Ik had altijd de mogelijkheid om mijn eigen keuzes te maken, mijn eigen redenen te weten, zelf na te denken en met de dierbaren in mijn omgeving te praten. Voor mij was dat vanzelfsprekend, maar ik zag wel dat dat lang niet in elk gezin zo was.

Als jong kind kon ik gewoon zeggen wat ik van iets vond, ik kon mijn mening geven, ik werd altijd 'gehoord'. In zo'n omgeving, waartegen je je niet voortdurend hoeft af te zetten of waarin je je eigen mening moet opgeven, ben je in staat je persoonlijkheid te ontwikkelen, iemand te worden. Ik had gelukkig geen dominante ouders die alles al van te voren geregeld hadden. Er waren wel duidelijke normen, maar geen te strakke opvattingen die altijd voor moeten gaan. Er was ook geen betutteling, maar wel waren ze vol belangstelling.

Dat ik het vanzelfsprekend vond om mijn eigen beslissingen te nemen, eerst in goede harmonie met mijn ouders en later met mijn man, is ook zo in mijn huwelijk gebeven. Daar kies je waarschijnlijk je echtgenoot op uit.”

In hoeverre speelt je vrouw-zijn een rol in je gevoel van levens tevredenheid?

“Veel jaren niet speciaal, denk ik. Ik kan het nu allemaal beredeneren. Alle jaren tot in de periode dat ik in de gemeenteraad [van Rotterdam, H vs] was gekomen, had ik mij weinig afgevraagd over verschillen tussen man en vrouw. Ik vond het eigenlijk wel gewoon dat ik altijd in besturen zat, dat ik er altijd wel bij was als ik wilde. Mijn

studie medicijnen afmaken zag ik met een gezin met jonge kinderen niet zitten. Wel heb ik met en naar aanleiding van mijn studie altijd wat gedaan, aanvankelijk door les te geven aan de opleiding 'ziekenzorg' en seksuele voorlichting op scholen. Er kwam altijd wel wat op mijn weg, ik heb nooit iets echt opgezocht en rolde vanzelf in enkele besturen en redacties. Zo ben ik in het begin van de jaren zestig op verzoek van de KVP in de gemeenteraad gekomen, op grond van kennis van vraagstukken in de gezondheidszorg.

Pas toen ik in de politiek in aanraking kwam met de formulering van posities van man en vrouw in de samenleving, – het was de tijd van Joke Smit in de Amsterdamse gemeenteraad die ze rond 1966 uit 'onbehagen' verliet! – heb ik mij gerealiseerd wat er aan de hand was met de vastgeroeste posities van vrouwen. Toen zijn ook mijn ogen opengegaan en heb ik heel veel herkend. Juist in gemeenschappen van de samenleving waarin ik verkeerde – de kerk, de politieke partij, het katholiek onderwijs – werden vrouwen op hun plaats gehouden, terwijl ook de vrouwen zelf heel lang geen andere mogelijkheden zagen om het leven anders in te richten. Het was ook de tijd dat de voortplanting beheersbaar werd door de pil, maar dat de discussies daarover nog volop plaatsvonden.

Was voorheen maatschappelijke onafhankelijkheid het domein van mannen, vanaf die tijd was het zaak duidelijk te maken dat de onafhankelijke geest van vrouwen veel meer ruimte kon krijgen. Juist omdat vrouwen zolang in een afhankelijke situatie geleefd hadden, was ook het ontwikkelen van wet- en regelgeving, gericht op economische zelfstandigheid, belangrijk om die vrijheid van geest ten volle te kunnen benutten en om de betutteling af te schaffen. De positie van gehuwde vrouwen werd bijvoorbeeld sterk bepaald door de belastingwetten.

Vanaf die tijd heeft het feit dat ik vrouw ben, wel zeker meegespeeld in gevoelens van tevredenheid/geluk. In die twee periodes in de Rotterdamse gemeenteraad, van 1962

tot 1970, heb ik veel geleerd en zelf een ontwikkeling door-gemaakt. Ik heb er zelf voor gekozen in 1970 de actieve politiek te verlaten. Voor de Vereniging voor Vrouwenbelangen, Vrouwenarbeid en Gelijk Staatsburgerschap, kortweg Vereniging voor Vrouwenbelangen genoemd, waarvan ik lid was geworden naar aanleiding van het werken in de politiek, ging ik met veel plezier cursussen 'Politieke vorming voor vrouwen' en 'Vrouw en beleid' geven.

De enige plek waar ik me als vrouw echt niet gelukkig voelde, was in de jaren zeventig in de Diocesane Pastorale Raad van het bisdom Rotterdam. Het was een tijd van nieuwe ontwikkelingen in de kerk, maar mijn ervaring was dat mijn opvattingen daarover niet gehoord en dus niet serieus genomen werden.

Wel met veel plezier ben ik tot 1985 voorzitter van Vrouwenbelangen geweest. In die functie volgde ik bij De Beuk een meerjarige cursus op hoog niveau 'Vrouw en Beleid'. Het ging daarbij om alles wat met bestuurlijk werken en functioneren in de politiek en andere maatschappelijke instituties te maken had. Naast kennis van openbare financiën kwamen ook leiding geven en het innemen van strategische posities in de politiek aan de orde. Wat ik daar geleerd heb, heeft mij veel profijt opgeleverd in de diverse bestuurlijke en adviserende functies die ik in die tijd en daarna gehad heb.

Toen Vrouwenbelangen in 1984 haar negentigjarig bestaan vierde, stuitte ik in de archieven op een in mijn ogen gek feit. Anna de Waal was van 1957 tot 1961 presidente van het Katholiek Vrouwendispuut en tegelijkertijd sinds 1959 voorzitter van Vrouwenbelangen! Je zou denken: beide organisaties streefden naar een grotere rol voor vrouwen in de politiek, waarom bracht Anna de Waal ze niet samen? Maar in de geest van verzuiling van die tijd zag zij als belangrijk KVP-politica – ze was in 1953 de eerste vrouwelijke staatssecretaris – het waarschijnlijk als eerste taak van het Katholiek Vrouwendispuut om het belang van de KVP te dienen. De Vereniging voor Vrouwenbelangen

had voor haar daarnaast kennelijk een meer algemene doelstelling. Maar écht verbaasd was ik pas enkele jaren later, toen ik in een inleiding over emancipatie voor het Katholiek Vrouwendispuut de opmerking maakte dat het Dispuut en de Vereniging voor Vrouwenbelangen eigenlijk bij elkaar behoorden te zitten en die opmerking bij veel Dispuutleden verkeerd viel. Voor mij was dat verzuild gescheiden optrekken van vrouwen in de jaren tachtig wel een gepasseerd station.”

Wat maakt voor jou het leven de moeite waard?

“Hoe moet ik dat benoemen? Mijn eigen gezin, familie, goede vriendschappen, kortom de mensen met wie je leeft, zijn daarin natuurlijk heel belangrijk. Maar ook de dingen die ik in enig maatschappelijk verband doe, waarin ik iets kan inbrengen of betekenen, geven een goed gevoel. En verder is er nog zó veel wat mij interesseert, dat ik het hele leven de moeite waard vind.

Eigenlijk voel ik mij het best op mijn plek als ‘lezer en denker’. Meedenken over beleid doe ik graag. Daarom was vanaf 1985 het werken in de Emancipatieraad een heel leuke tijd. De laatste vier jaar was ik vice-voorzitter. In zo’n adviesorgaan, dicht bij de regering, maak je deel uit van een ‘denktank’ waarin hardop met elkaar wordt nagedacht over wat er in de samenleving moet veranderen om de gelijke posities en mogelijkheden van mannen en vrouwen gemakkelijker te maken.

Maar er blijft op dat punt nog steeds veel te doen. Ik vind dat de mannenwereld meer moet veranderen om die gelijke positie voor vrouwen mogelijk te maken. Toch is het van belang om vast te stellen dat ik in de omgang met vrienden en mensen met wie ik op een of ander terrein samenwerk, het hele verhaal over de positie van vrouwen én mannen in de samenleving minstens even goed met mannen kan bespreken als met vrouwen. Dan zijn er heel wat mannen die achteraf toegeven dat ze liever wat meer thuis hadden willen zijn om mee te zorgen en de kinderen op te voeden.

Op dat punt zie ik duidelijk veranderingen bij de generatie van mijn kinderen. Mijn dochters willen vanzelfsprekend deel hebben aan de wereld buitenshuis. Zij delen binnen- en buitenwereld met hun partners.”

In een lezing voor het Katholiek Vrouwendispuut schetste prof. Frans Jacobs als paradigma's van geluk de mens als 'held' en als 'bloem'. Waarin herken je je het meest?

“Het begrip ‘held’ is niet mijn terminologie. Maar initiatief nemen en kansen creëren, onafhankelijk denken en daarnaar spreken en handelen, het eigen geweten volgen, eigen verantwoordelijkheden nemen en eerlijkheid, ook in moeilijke tijden, dat is wel wat ik interessant en belangrijk vind. Het is de houding die mij voor ogen komt als leidraad waarlangs ik mijn leven invul. Daarmee heb ik mij altijd goed en gelukkig gevoeld.

Dat zelfstandig denken was ook wat mij in mijn studentenjaren en daarna aantrok in de studiedagen en -weekends van het Katholiek Vrouwendispuut. Ik bewaar daar de beste herinneringen aan. Vooral die eerste vijftien jaar werden er stevast vraagstukken besproken die voor vrouwen relevant waren en in het brandpunt van de politieke en maatschappelijke belangstelling stonden. De sprekers waren deels leden van het Dispuut, deels hooggeleerde heren, maar altijd mensen die hun visie graag aan de Dispuutleden voorlegden. De conclusies van de soms heftige discussies haalden dankzij journaliste Anne Biegel altijd katholieke kranten als *De Tijd* en *De Maasbode*. De mening van de vrouwen van het KVD telde in katholieke kring zeker mee. Ofschoon dat laatste wat veranderd is, gaan de studiedagen ook nu nog over interessante, actuele onderwerpen.

Van vrouwen is toch heel lang verwacht dat ze ‘bloemig’ zouden zijn, om de woorden van Jacobs nog even te lenen. Toen ik kind was, maar ook nog, vrees ik, toen ik student was, wist ik niet beter dan dat dat zo hoorde. Misschien heb ik me daarover niet altijd blij gevoeld, dat weet ik niet

meer precies. Het was zó vanzelfsprekend dat ik daarover later, toen ik me ging bemoeien met vrouwenemancipatie, wel zeer verbaasd geweest ben dat ik dat eerder niet doorzien heb. Maar ja, zulke ontwikkelingen maakt elke generatie op een of ander terrein wel mee, denk ik nu.

Maar om nog even terug te komen op dat ‘bloemige’ van vrouwen, dat is begonnen in dienst van de vruchtbaarheid en aardig uitgebouwd tot veel te veel onbetaald, maar vooral ook niet echt zelfgekozen werk, dat dan ook lang niet altijd past bij de eigen wensen en capaciteiten, en bij de ideeën over het eigen leven van vrouwen. En dan weet ik niet of deze ‘bloemen’ zich wel echt gelukkig kunnen voelen.”